

Заклучоците на поднесените реферати недвосмислено ја потврдуваат полезноста на напорите за компаративен пристап кон проучувањето на историјата на нашите народи и поттикнуваат кон проширување и продлабочување на меѓусебната научна соработка меѓу југословенската и чехословачката марксистичка историска наука. Научниот собир течеше во пријателска и творечка атмосфера. Беа прочитани резимеа на 19 реферати и соопштенија. Дискутираа сите референти и други учесници на научниот собир. Дискусијата беше мошне плодна и придонесе да се доразјаснат некои прашања покренати во рефератите.

Комисијата, имајќи го предвид високото научно ниво на поднесените материјали на научниот собир на XVI заседание, препорачува да се публикуваат во посебен зборник, кој члште повеќе ќе им ја зголеми научната вредност.

Комисијата ги разгледа заклучоците на XVI заседание одржано во Мартин (Чехословачка) од 1981 година и констатира дека зборникот на реферати од XIII заседание е публикуван во 1982 година од Институтот за чехословачка и светска историја. За тоа Комисијата му изразува на

овој Институт голема благодарност. Комисијата со задоволство ја прими информацијата дека во март 1982 година во Институтот за национална историја во Скопје беше промовиран зборникот на реферати од XII заседание на Комисијата под наслов: **Минхенскиот договор и југословенските и чехословачките народи**“. Пред бројна публика, по тој повод, д-р Никола Петровиќ изјави свечено дека XVII заседание на Комисијата ќе се одржи во ЧССР во септември или во октомври 1983 година. Научниот дел од заседанието ќе му биде посветен на тема: **Идејниот развој на Чесите, Словаците и на југословенските народи од средината на XVIII век до револуцијата во 1848-49 година**“. Рефератите треба да бидат посветени на социјалната, политичката, културната и националната проблематика.

Комисијата реши оваа проблематика во периодот од 1848-49 до 1914 година да биде тема на научниот дел на XVIII заседание што ќе се одржи во СФРЈ.

Комисијата ќе ја разгледа можноста за темата на научниот дел на XIX заседание што би можела да биде поврзана со 40-годишнината од победата над фашизмот.

Ристо ПОПЛАЗАРОВ

ЗА ПОДОБРО ЗАПОЗНАВАЊЕ СО ИСТОРИЈАТА И ГЕОГРАФИЈАТА НА ЈУГОСЛАВИЈА И ПОЛСКА

(Од работата на Југословенско-полската комисија за анализа на учебниците по историја и географија)

Во рамките на меѓународната просветно-културна и техничка

соработка, а во согласност со програмата за реализација на До-

говорот за културна и научна соработка меѓу СФРЈ и НР Полска за периодот од 1980 до 1982 год. на 13, 14 и 15 октомври 1982 година во Варшава се одржа заседание на Југословенско-полската комисија за анализа и усовршување на содржините на учебниците по историја и географија и другата помошна литература (историски и географски читанки, атласи и карти) за основното и средното образование и воспитание а се во употреба во Југославија и Полска.

Во работната група од југословенска страна учествуваа: д-р Ибрахим Бушатлија, професор по географија на Природноматематичкиот факултет во Сараево, Наум Димовски, самостоен педагошки советник по историја при Републичкиот завод за унапредување на образованието и воспитанието во Скопје и Благота Драшковиќ, професор по историја, уредник во „Школска књига“ во Загреб. Од полска страна во работата на Комисијата зедоа учество осум историчари и тројца географи, претставници на: Министерството за образование и воспитание на НР Полска, Институтот за проучувања на наставни програми и учебници, уредниците по историја и географија од издавачката куќа на учебници во Варшава, претставници на варшавскиот универзитет и Главниот уредник на списанието „Историски вести“ кое се печати во Варшава.

Комисијата заседаваше во Министерството за образование и воспитание на НР Полска и во Институтот за проучување на наставни програми и учебници при спомнатото министерство. На 13 октомври Југословенско-полската

комисија беше примена во Министерството од земиник-министерот за образование и воспитание д-р Чеслав Банах, каде што беа изнесени општи информации за системот на основното, средното, вишото и високото образование и воспитание во НР Полска и СФР Југославија, како и за местото и значењето на наставата по историја и географија во образовно-воспитниот процес. Земиник-министерот ги изнесе напорите што се вложуваат во НР Полска за спроведување реформа во образовниот систем која од 1982 година целосно е ориентирана на основното образование и ќе се остварува во рамките на постојната структура на осумгодишното школување. Исто така тој ги истакна радикалните мерки што ги вложува државата за општествениот третман и наградувањето на просветните работници.

Во тридневната работа мешовитата Југословенско-полска комисија ги разгледа анализите на содржините од учебниците по историја и географија, историските и географските читанки и историските и географските карти и атласи кои се однесуваат на историјата и географијата на Полска и полскиот народ како и содржините на учебниците и ракописите по историја и географија кои се однесуваат на Југославија и југословенските народи и народности а беа подготвени за печат.

Историјата како задолжителен наставен предмет во Полска е застапена во четврто одделение со општи прашања, додека систематски почнува да се изучува од петто одделение до осмо со по

два часа седмично, од први до трети клас на стручните училишта со по два часа седмично и во гимназиите од први до четврти клас со десет часа или вкупно од четврто одделение до четврти клас историјата е застапена со дваесет часа седмично.

Анализите беа доста содржајни, а за повеќе прашања во југословенските и полските учебници и помошната литература по овие наставни предмети се водеа широки дискусии, се извршија усогласувања на одредени ставови и се искристализираа некои нејасни или дискутабилни историски и географски факти во полските и југословенските учебници и ракописи. Најмногу дискусии имаше за најновата историја на југословенските народи и народности (НОВ и социјалистичката револуција), како и за социјалистичката изградба на нашата земја. Исто така, имаше дискусии и усогласувања на мислењата и за историјата на полскиот народ, посебно од 1918 година до денес. Во врска со сето тоа двете страни расчистија некои нејасни историски настани, процеси и појави како и географски факти и се формулираа така како што фактички треба реално да ги прикажува нашата и полската современа историска и географска наука. Посебно беше значајно разгледувањето на ракописите по историја и географија кои беа подготвени за печатење во нивните учебници.

Општа констатација беше дека е постигнат виден напредок на овој план од заседанието на Југословенско-полската комисија во Сараево во март 1979 година. Се

има желба и расположение кај двете страни во учебниците по историја и географија да бидат застапени содржини кои ќе придонесуваат за подобро запознавање со историјата и географијата на Полска и полскиот народ како и со историјата на Југославија и југословенските народи и народности.

Се констатира дека треба систематски да се пристапува кон согледувањето на оваа проблематика и посодржајно да се врши анализа на учебничката и другата помошна литература по историја и географија во Полска и во сите наши републики и покраините, запознавајќи ги при тоа надлежните фактори во НР Полска и посебно во СФРЈ републичките и покраинските комитети за образование и наука, републичките и покраинските заводи за унапредување на образованието и воспитанието, издавачките куќи, здруженијата на авторите на учебници со сето она што е сторено и договорено и треба да се примени во воспитно-образовниот процес.

Двете страни се договорија и утврдија како да се одвива натамошната соработка на овој план, прецизирајќи ги прашањата на кои ќе треба во иднина да им се посвети посебно внимание. Во тој прилог, освен размена на учебници и помошна учебничка литература, пожелно е да се врши размена на информации со најнови податоци од историјата и географијата, ракописи за нови учебници кои се однесуваат на НР Полска и СФРЈ и по можност размена на програмски документи кои се однесуваат на наставата по историја и географија.

Општа желба е во учебничката литература да им се посвети поголемо внимание на содржините за придонесот на народите на Југославија и Полска во светската наука и култура, потоа на најновата историја на полскиот народ и југословенските народи и народности, на Втората светска војна на учеството и придонесот во антифашистичката војна како и на повоената изградба на двете социјалистички држави.

Југословенската работна група беше срдечно дочекана и за цело време на престојот во Варшава и се укажуваше ское внимание. И покрај преголемата зафатеност со работата, таа имаше можност да ја разгледа Варшава со нејзините знаменитости и културно-историски споменици кои зборуваат за богатата историја и херојска борба на полскиот народ за слобода и независност.

Југословенската работна група ја посети и југословенската амбасада во Варшава, запознавајќи ги нашите дипломатски претставници

со разговорите и договорените ставови во врска со проблематиката која се третираше.

На заседанието со задоволство беше констатирано дека средбата и работата на југословенско-полската комисија во Варшава се одвиваше во духот на заемното разбирање и традиционалното југословенско-полско пријателство кое води сеопшта југословенско-полска соработка.

На крајот од работата претставниците на Југословенско-полската комисија потпишаа заеднички протокол во кој се изнесени резултатите од работата на заседанието и најважните задачи на двете страни во врска со анализите на учебниците и другата помошна литература по историја и географија и нивното натамошно усовршување. Беше договорено наредното заседание на Југословенско-полската комисија да се одржи во 1985 година во Југославија.

Наум ДИМОВСКИ

ПРОМОЦИЈА НА ПУБЛИКАЦИЈАТА „ДОКУМЕНТИ ЗА БОРБАТА НА МАКЕДОНСКИОТ НАРОД ЗА САМОСТОЈНОСТ И ЗА НАЦИОНАЛНА ДРЖАВА“

Во организација на Ректоратот на Универзитетот „Кирил и Методиј“ и на здружените македонски издавачи „Македонска книга“, „Култура“ „Мисла“ и „Наша книга“ на 26 октомври 1981 година во просториите на Ректоратот свечено беше промовирана двотомната публикација „Документи за борбата на македонскиот народ за самостојност и за национална држава“, дело на современата македонска историографија.

На овој свечен чин присуствуваа бројни општествено-политички, културни и научни работници на СР Македонија, меѓу кои и Ангел Чемерски, Љупчо Арсов, Благоја Талески, Благој Попов, Боро Денков и др.

Промоцијата ја отвори ректорот на Скопскиот универзитет, прсф. д-р Јован Стојановски, а за значењето на оваа репрезентативна публикација зборуваше Димче Беловски.

Димитар ДИМЕСКИ